ECLI:LV:AT:2021:0331.C30495119.5.L
Lieta Nr. C30495119, SPC-20/2021
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2021. gada 31. martā

Senāts šādā sastāvā:
senatore referente Mārīte Zāģere,
senators Kaspars Balodis,
senators Normunds Salenieks

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta virsprokurora protestu par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmumu, ar kuru noraidīta SIA „GelvoraSergeļ" sūdzība par maksātnespējīgās fiziskās personas /pers. C/ administratora Normana Karlsona lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018. gada 21. decembra spriedumu pasludināts fiziskās personas /pers. C/ maksātnespējas process un uzsākta bankrota procedūra. Par maksātnespējas procesa administratoru iecelts Normans Karlsons.

[2] Parādnieces /pers. C/ kreditore SIA „GelvoraSergeļ" 2019. gada 29. janvārī nosūtīja administratoram kreditora pieteikumu fiziskās personas maksātnespējas procesā, lūdzot atzīt prasījumu par kopējo summu 180 599,09 EUR. Pieteikums pamatots ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011. gada 17. oktobra spriedumu un 2017. gada 22. jūnijā noslēgto cesijas līgumu.

[3] Administrators 2019. gada 31. janvārī nolēma kreditores iesniegto prasījumu neatzīt, norādīdams šādus argumentus.
[3.1] Kreditoru prasījumi bija iesniedzami līdz /datums/.
[3.2] Administrators 2019. gada 28. janvārī nosūtīja parādniecei paziņojumu par kreditoru neesību un galīgo bankrota procedūras izmaksu sarakstu, informējot parādnieci par Maksātnespējas likuma 150. panta trešajā daļā noteikto, ka tiesa izbeidz bankrota procedūru, vienlaikus izbeidzot fiziskās personas maksātnespējas procesu, ja nav iesniegti kreditoru prasījumi šā likuma 141. panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā.
Lēmums pamatots ar Maksātnespējas likuma 73. panta pirmo daļu.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 13. februāra lēmumu lietā Nr. C30838318 apmierināts /pers. C/ pieteikums, pabeigta fiziskās personas /pers. C/ bankrota procedūra un izbeigts maksātnespējas process.

[5] Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā 2019. gada 1. martā saņemta SIA „GelvoraSergeļ" sūdzība par administratora Normana Karlsona 2019. gada 31. janvāra lēmumu neatzīt kreditores SIA „GelvoraSergeļ" prasījumus fiziskās personas /pers. C/ maksātnespējas procesā.

[6] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmumu SIA „GelvoraSergeļ" sūdzība noraidīta.
Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.
[6.1] Nav strīda, ka ieraksts maksātnespējas reģistrā par parādnieces maksātnespējas procesa pasludināšanu izdarīts /datums/.
Līdz ar to atbilstoši Maksātnespējas likuma 73. panta pirmajai daļai kreditoru prasījumi bija iesniedzami līdz /datums/. Tā kā minētais datums ir svētdiena, kreditoru prasījumus varēja iesniegt līdz /datums/.
[6.2] Kreditores SIA „GelvoraSergeļ" prasījumi datēti ar 2019. gada 29. janvāri, kas liecina par likumā noteiktā termiņa nokavējumu un ir pamats sūdzības noraidīšanai, nevērtējot pārējos tajā norādītos apstākļus un argumentus, tostarp, ka administrators nepamatoti jau 2019. gada 28. janvārī (dienā, kad vēl varēja iesniegt kreditoru prasījumus) sagatavoja paziņojumu par kreditoru neesību un sastādīja galīgo bankrota procedūras izmaksu sarakstu.
Minētais lēmums kā nepārsūdzams stājies likumīgā spēkā.

[7] Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 13. februāra lēmumu lietā Nr. C30838318 un 2019.gada 15.marta lēmumu izskatāmajā lietā Ģenerālprokuratūras Personu un valsts tiesību aizsardzības departamenta virsprokurors iesniedzis protestu, kurā, norādīdams uz būtiskiem materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumiem, lūdzis abus lēmumus atcelt un abas lietas nodot jaunai izskatīšanai.
Protests pamatots ar šādiem argumentiem.
[7.1] Tiesa nepareizi piemērojusi Maksātnespējas likuma 73. panta pirmo daļu un 141. panta pirmo daļu, atrauti no maksātnespējas procesa principiem un citām fiziskās personas maksātnespējas procesu regulējošām tiesību normām, kā arī pārkāpusi Civilprocesa likuma 189. panta trešo daļu un 190. pantu, kas novedis pie administratora rīcības kļūdainas novērtēšanas.
[7.1.1] Kreditoru prasījumu neesību fiziskās personas maksātnespējas procesā administrators objektīvi var konstatēt tikai tad, kad ir beidzies normatīvajos aktos noteiktais termiņš, kādā uzskatāms, ka dokuments paziņots, ja tas nosūtīts ar pasta komersanta starpniecību. Proti, ne ātrāk kā astotajā dienā pēc Maksātnespējas likuma 73. panta pirmajā daļā noteiktā viena mēneša termiņa izbeigšanās.
Tādējādi administrators faktiski nevar izpildīt viņam Maksātnespējas likuma 137. panta pirmās daļas 3. punktā uzlikto pienākumu apzināt parādnieka mantu un saistības, iekams nav pagājis vismaz viens mēnesis un astoņas dienas no brīža, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

[7.1.2] Konkrētajā gadījumā ieraksts par fiziskās personas /pers. C/ maksātnespējas procesa pasludināšanu maksātnespējas reģistrā izdarīts /datums/. Tiesa 2019. gada 15. marta lēmumā lietā Nr. C30495119 pareizi atzinusi, ka kreditoru prasījumus varēja iesniegt līdz /datums/, jo /datums/ir svētdiena.

Tomēr tiesa apstrīdētajos lēmumos nav devusi vērtējumu apstāklim, ka administrators Normans Karlsons, nesagaidot kreditoru pieteikšanai likumā noteiktā termiņa izbeigšanos, jau 2019. gada 28. janvārī sastādīja galīgo bankrota procedūras izmaksu sarakstu un parādniecei nosūtīja paziņojumu par kreditoru neesību. Šādi apstākļi varētu liecināt par kreditoru interešu neievērošanu un administratora nelabticīgumu.

Kreditore SIA „GelvoraSergeļ" savu prasījumu administratoram nosūtīja 2019. gada 29. janvārī, t.i., termiņā, kurā administrators objektīvi vēl nevarēja konstatēt kreditoru loku fiziskās personas maksātnespējas procesā. Neraugoties uz to, ka Maksātnespējas likuma 73. panta pirmajā daļā noteiktais viena mēneša termiņš tika nokavēts, pieteiktie kreditora prasījumi iekļāvās Maksātnespējas likuma 141. panta pirmajā daļā noteiktajā sešu mēnešu termiņā, skaitot no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieces maksātnespējas procesa pasludināšanu.

[7.2] Iepriekš norādīto apstākļu dēļ atceļams gan Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmums, kurā SIA „GelvoraSergeļ" vērsusi tiesas uzmanību uz administratora nepamatotu rīcību un kreditora prasījumu iesniegšanu termiņā, gan minētās tiesas 2019.gada 13.februāra lēmums lietā Nr. C30838318, kas ir pieņemts priekšlaicīgi.

[8] Paskaidrojumos sakarā ar protestu administrators Normans Karlsons paudis viedokli, ka protests kā nepamatots ir noraidāms.

Motīvu daļa

[9] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris protestā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmums atceļams.

[10] Protesta iesniedzējs lūdzis atcelt divus lēmumus šādā secībā: 1) Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmumu lietā Nr. C30495119; 2) Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 13. februāra lēmumu lietā Nr. C30838318.

Ņemot vērā apstākli, ka pirmās instances tiesas lēmumi pieņemti dažādās lietās, turklāt viens no tiem pieņemts jau pēc fiziskās personas /pers. C/ bankrota procedūras pabeigšanas un maksātnespējas procesa izbeigšanas, Senāts katru lēmumu vērtē attiecīgās lietas ietvaros. Proti, konkrētajā gadījumā Senāts izskata protestu lietas Nr. C30495119 ietvaros, tādēļ izvērtējama vienīgi Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmuma pamatotība.

[11] Senāts piekrīt protestā norādītajiem argumentiem, ka Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa 2019. gada 15. marta lēmumā nepareizi piemērojusi Maksātnespējas likuma 141. panta pirmo daļu.

Maksātnespējas likuma 141. panta pirmā daļa noteic, ka kreditoru prasījumi pret parādnieku ir iesniedzami administratoram šā likuma XIII nodaļā noteiktajā kārtībā. Šajā nodaļā ietvertā 73. panta pirmā daļa noteic, ka kreditoru prasījumi pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par maksātnespējas procesa pasludināšanu. Atbilstoši minētā panta otrajai daļai, ja kreditors nokavējis šā panta pirmajā daļā minēto prasījumu iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem, skaitot no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts galīgais bankrota procedūras izmaksu saraksts.

Savukārt Maksātnespējas likuma 141. panta $1.^1$ daļa paredz, ka pēc šā likuma 73. panta otrajā daļā minētā kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku gan fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros, gan pēc tam, kad parādnieks ir atbrīvots no saistībām šā likuma 164. panta pirmajā daļā minētajā gadījumā.

Šajās Maksātnespējas likumā iekļautajās speciālajās tiesību normās noteikts termiņš kreditoru prasījumu iesniegšanai fiziskās personas maksātnespējas procesa administratoram ar mērķi radīt skaidrību par kreditoru un maksātnespējīgā parādnieka mantiskajām attiecībām, fiksējot kreditoru prasījumu reģistrā parādnieka neizpildīto saistību pret kreditoriem apmēru un pamatojumu. Šādā veidā kreditoriem tiek nodrošinātas vienādas iespējas piedalīties maksātnespējas procesā un saņemt savu prasījumu apmierinājumu.

Kā atzīts judikatūrā, no iepriekš citēto normu formulējuma nepārprotami izriet, ka likumdevējs noteicis: 1) maksimālo termiņu, kādā maksātnespējīgā parādnieka kreditoram jāpiesaka savs prasījums; 2) personu, kura pieteikto prasījumu sākotnēji izvērtē; 3) kreditora prasījuma neiesniegšanas termiņā tiesiskās sekas. Iztulkojot minētās tiesību normas sistēmiski, secināms, ka gadījumā, ja kreditora prasījums maksātnespējīgā parādnieka administratoram nav pieteikts mēneša termiņā, bet, iekļaujoties Maksātnespējas likuma 73. panta otrajā daļā paredzētajā laika posmā, tad kreditors zaudē tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā (73. panta trešā daļa). Savukārt, nepiesakot savu prasījumu minētā panta otrajā daļā noteiktajā termiņā, kreditors zaudē kreditora statusu un prasījuma tiesības pret parādnieku (sk. *Senāta 2014.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-117/2014 (C34057811) 9.1.punktu, 2016.gada 31.marta sprieduma lietā Nr. SKC-3/2016 (C15244511) 6.2.punktu*).

To ievērojot, nevar būt šaubu, ka kreditoriem ar likumu piešķirtas tiesības pieteikt savus prasījumus fizisko personu maksātnespējas procesā tādā laika posmā, kas nav īsāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts attiecīgs ieraksts. Tas nozīmē, ka Maksātnespējas likuma 150. pantā paredzētās tiesiskās sekas iestājas vienīgi tad, ja, izbeidzoties minētajam maksimālajam termiņam, kreditoru prasījumi nav pieteikti.

Tiesa, piemērojot Maksātnespējas likuma 73. panta pirmo daļu atrauti no šā panta otrās daļas un 141. panta pirmās daļas, nonākusi pie nepamatota secinājuma, ka SIA „GelvoraSergeļ" ir nokavējusi kreditora prasījuma iesniegšanas termiņu.

[12] Rezumējot teikto, Senāts secina, ka protests apmierināms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 2. punktu un 485. pantu, Senāts

nolēma

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 15. marta lēmumu atcelt un SIA „GelvoraSergeļ" sūdzību par administratora Normana Karlsona 2019. gada 31. janvāra lēmumu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai citā sastāvā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore	M. Zāģere
Senators	K. Balodis
Senators	N. Salenieks